

»– Saa levende Gienlyd –«

Knud Lyne Rahbek og musikken

AF STEN HØGEL

Til Inge Nørballe

Indledning

I et standardværk, *Knud Lyne Rahbek, Kamma Rahbek, Livet paa Bakkehuset*, står der følgende bemærkning om Rahbek: »han var desuden aldeles umusikalsk«.

Bogen er fra 1914, og forfatteren er skolemanden Hans Kyrre, der modtog en præmie for sin skildring af Bakkehuslivet.¹ Kyrre er, såvidt jeg ved, den, der tydeligst har udtalt denne dom. Men den ligger mere eller mindre skjult i mange fremstillinger om Rahbek, og man møder den til stadighed i samtaler.

I et musikhistorisk standardværk, *Fra Hofviolonernes Tid*, møder man følgende bemærkning: »Rahbek hadede Syngespil af Princip«.² Forfatteren til dette værk, Carl Thrane, har åbenbart ligget under for en fordom, siden han ikke har gransket dette forhold nøjere.

Rahbek er en hovedskikkelse i den folkelige danske sangs historie.³ Selv om beskæftigelsen med at skrive og oversætte sangtekster for ham var en bibeskæftigelse, så er hans indsats meget synlig blandt de sparsomme sangudgivelser med noder fra sidste del af det attende århundrede. Han udgav et bind J.A.P. Schulz-sange med danske tekster i 1792. Han bidrog med mange oversættelser til F.L.Æ. Kunzens *Viser og lyriske Sange* fra 1786. Hans hæderssang om søhelten Ivar Huitfeldt »Vort Fødeland var altid rigt paa raske Orlogs-Helte« blev hurtigt en klassiker. Især huskes han naturligvis for sine viser, hvoraf mange udkom i sangbøger både i og efter hans levetid.

Som mand af oplysningstiden var han klar over musikkens og sangens opdragende betydning, og han bidrog til, at Schulz' tanker om dette emne blev udbredt.

Det er vigtigt at opremse disse kendsgerninger, inden vi vender os til den musikgenre, som Rahbek vitterlig havde et modsætningsforhold til. Han undsagde som bekendt den italienske opera, fordi han ikke forstod eller ikke ville forstå dens specielle æstetik. Han brød sig ikke om den italienske sangkunst med dens hang til virtuos stemmeudfoldelse. Sidst men ikke mindst følte han, at den ressourcekrævende operakunst stod i vejen for skuespillets udfoldelse på Det kgl. Teater.⁴ Rahbeks modstand mod operagenren har sikkert bidraget til at skabe myten om hans manglende musikalitet.

Jeg har arbejdet med Rahbeks sange i mange år i mange sammenhænge, og det har ofte ærgret mig, at ingen har imødegået påstandene om hans umusikalitet og hans principielle had til syngespillet.

Hensigten med denne artikel er at illustrere hans forhold til musik i almindelighed og til syngespil i særdeleshed gennem citater fra hans skrifter.

Musikalitet er et svævende begreb, og at vurdere et menneskes musikalitet er en vanskelig sag. Rahbek var en litterat, der benyttede musik som åndelig adspredelse. Jeg vil i det følgende især lade Rahbek selv fortælle om sine oplevelser med musik. Så kan læseren selv dømme.

Hvad syngespillet angår, så mener jeg, at Rahbek selv kan afvise Carl Thranes påstand.

Endelig vil jeg gerne fremdrage og præsentere en lille buket af Rahbeks sange, der i dag næsten er glemt.

Rahbeks opvækst

Rahbek var født 1760 i et velsitueret, borgerligt hjem i København. Han mistede sin mor, før han var et år gammel. Indtil faderen, toldinspektør og justitsråd Jacob Rahbek, atter giftede sig, da drengen var seks år gammel, var det hans jyske farmor, der tog sig af ham: »min gamle Bedstemoder spandt hele Dagen paa sin Rok, og sang Psalmer til; hvad skulde BARNET da gjøre for at faae Ende paa Tiden?» spørger Rahbek i sine erindringer.⁵

Faderen ønskede, at drengen skulle lære at læse så tidligt som muligt, og allerede som treårig fik han sin første huslærer. Men hjemlivet var trist og ensformigt: »eet Beviis paa, hvor lidet moersomt mit første Barndoms Liv maa have været, er, at jeg meget levende erindrer en Student Hygum, der nu og da kom til og med Burchard,« – Rahbeks lærer – »og der blandt andet sang mig en den Tids Drikkevise: *Aprospros, et Glas Viin; min Ven!*

*Knud Lyne Rahbek
som 30-årig. Bemærk
wertherdragten og det
lange røde hår. Farve-
lagt tegning af Paul
Ipsen, naturlig størrel-
se. Bakkehusmuseet.*

som jeg den Dag i Dag endnu kan, da jeg naturligvis den Gang fandt stort Behag i at gientage den, vel især fordi der var *Latin* i, og som jeg i senere Dage til hin Tids Erindring ofte har fornyet Erindringen af.⁶

Da Rahbek var blevet et par år ældre, ønskede faderen, at den indesluttede dreng skulle lære at danse og spille klaver. Til sidstnævnte ende fik han »en, saavidt jeg veed, afsat Organist, ved Navn Musæus, til Læremester. Synderligt er det, at uagtet jeg fra tidligere Aar havde saameget Hjerter for Musik, at det var blandt mine sødeste Nydelser at høre Adzer« – Rahbeks anden huslærer – »i Skumringen spille paa sin Fløite, og især om Aftenen paa sin Harpe, og uagtet jeg, om ikke just altid af egen Tilbøielighed, flittig øvede mig, og fik Timer i Overflødighed, baade hiemme, og siden paa Herlufsholm, i Claveerspil, blev det mig dog aldrig muligt, at komme nogen Vei dermed, saa at det eneste Udbytte, jeg af syv Aars Underviisning har, er den Færdighed at læse meget godt Noder. Ogsaa i senere Dage har jeg villet prøve, at gjøre mig fortlølig med en Kunst, der udøvet af andre har skiænket mig mangt et sødt, forsødet mig mangt et bittert Øieblik, og der i Tidsrum, hvor jeg vel kunde ønsket Davids Harpe til min Raadighed, vilde været mig uskateerlig; men mine Forsøg vare stedse forgiæves«.⁷

Der tegner sig allerede her det billede af Rahbeks forhold til musik,

som synes at være det blivende i hans liv. Han holdt af at lytte, men havde ikke selv evner for at udføre musik. Det ligner i øvrigt i forbavsende grad hans forhold til skuespilkunsten, kun var hans indsigt i denne kunstart naturligvis langt, langt større end i musik. Han var jo professionel dramaturg. Han forsøgte sig ihærdigt som amatørskuespiller, men også her var evnerne ham nægtet. Men han erhvervede sig altså den færdighed »at læse meget godt Noder«. Den blev ham til uvurderlig støtte, når han oversatte sangtekster eller skrev nye til allerede eksisterende melodier. 1772-75 var Rahbek, som han allerede selv har meddelt, elev på Herlufsholm kostskole. Beskrivelsen af klaverundervisningen dér lyder sådan: »Onsdag og Lørdag Eftermiddag« – skulle jeg – »i den bedste Fornøielsestid« ... »blive hiemme eller kaldes hiem, for at tage Claveertime af en gammel Organist fra Nestved, der hedde Wohlfeldt, om hvis Underviisningsmaade man kan gjøre sig en Slags Forestilling deraf, at han, hver Gang han havde anviist mig at anbringe en saakaldet Douceur (Forslag, Trille o.s.v.) i mit Spil, altid tilføiede: *»Veed Han, hvad en Douceur er: det er, som naar nu Hans gode Fader sender Ham to Rigsdaler til Nytaar til Wohlfeldt«*, saa han virkelig i høi Grad vidste at fuldende, hvad Musæus heldigen havde begyndt, at give mig Lede, om ikke for Musik, saa dog for Musikunderviisning.«⁸

Den unge Rahbeks lidelser

Var Rahbeks barndom fattig på musik, så bedredes det forhold meget i hans ungdom. Han kom i en del hjem »med klaver«, og det bliver nu tydeligt, hvor hans hjerte musikalsk set er.

Adam Oehlschläger, der blev Rahbeks svoger, drillede ham i nogle vers, hvor han lod ham sige:

(Jeg) Ynder kun en Melodi,
 Enfoldig sunget af en Pige,
 I hvem jeg er forliebt, at sige.⁹

Rahbek benægter på det bestemteste, at han skal være forelsket i en pige for at synes om hendes sang. Men der er nogle bestemte sanglige kvaliteter han værdsætter: »og hændte det sig især, naar Lotte Iversen ved sit lille Claveer, med sin svage, men saa forunderlig melodiske Stemme, sang Edderfuglen, og liden Gunver, og Rungsteds Lyksalighed, og alle de mit Hierte saa uendelig kiære Smaaviser, som jeg endnu aldrig kan – jeg vil ikke sige, høre; thi det falder i en lang Række af Aar, ikke mere i min Lod

– men tænke paa, uden at føle en Bevægelse, som naar jeg i de Dage hørte den første Nattergal. Ogsaa af de øvrige Piger sang de fleste, og især Prams Kiæreste særdeles smukt, men maaskee for kunstmukt til at gjøre samme Virkning paa mig.«¹⁰

Sandhed og naturlighed var for Rahbek to nøgleord.¹¹ Midt i al sin følsomhed tog han afstand fra, hvad han anså for svulstigt og oppustet. Denne fra ungdommen befæstede smag måtte for en konservativ natur som Rahbeks få ham til at stå fremmed over for en sangkunst, der bar for meget præg af at være tillært.

Men udtryk skulle der sandelig være i sangen. Lotte Iversen var »i Besiddelse af adskillige Talenter, hvoriblandt det, som jeg satte, og sætter saa særdeles Priis paa, at synge kunstløs melodisk Sang«, ... »som om Ord og Tone kom umiddelbar ud af Sangerindens Inderste.«¹²

Dette indtryk er – ligesom de øvrige – nedskrevet mere end fyrré år efter oplevelsen af det. Rahbeks hukommelse var formidabel. »Rahbek ansaae Hukommelsen for den Sjæle-Evne, der i fortrinligst Grad var bleven ham til Deel«, har en af hans venner fortalt.¹³ Så vidt jeg kan fornemme, har han ogsaa haft den evne at kunne fastholde musikalske indtryk i sin erindring. I sit første år på universitetet mødte Rahbek den norskfødte Michael Rosing. De sluttede et livslangt venskab, der fra begyndelsen af var baseret på deres fælles kærlighed til teatret og til skuespillerinden Johanne Cathrine Olsen.

Michael Rosing var ikke blot en stor skuespiller ret efter Rahbeks hjerte, men tillige en storartet operasanger, hvis sanglige ydelser Det kgl. Theater til Rahbeks fortrydelse gjorde alt for megen brug af. Rahbek følte, at Rosings udvikling som skuespiller blev bremset af den megen operatjeneste.¹⁴ Jomfru Olsen var alt, hvad den følsomme tid kunne ønske sig af en skuespillerinde: blid, blond, blåøjet og med et tilbageholdende væsen både privat og på scenen. Som de fleste skuespillere på den tid var hun ogsaa ansat til at synge, og hun sang præcist, som Rahbek holdt af det: naturligt, kønt og følsomt.

I attenårsalderen offentliggjorde Rahbek – samtidig med sine *Breve fra en gammel Skuespiller* – i *Det almindelige Danske Bibliothek* et digt til musikkens pris:

Musik! Du Guders reene Glæde!
Du smelter min indtagne Siæl,
Hvi kan jeg ey din Lovsang qvæde,
Jeg føler dog dit Værd saa vel.

Efter i en del strofer at have beskæftiget sig med gudernes forhold til musik kommer han frem til det nærværende:

Dit Quad, o Gretry, Frankrigs Ære,
Udført ved (*) – – søde Røst,
Jeg følte tidt min Siæl at være
Mod ald min Kummer himmelsk Lyst.¹⁵

Læseren opfordres i en fodnote til selv at indsætte sin yndlings-sanger(inde)s navn: »Jeg vil ikke paanøde ham min, kun dette fordrer jeg, Navnet maa kun være af 2 Stavelser«. At det var jomfru Olsens navn, Rahbek gerne ville prise, har ikke være svært at gennemskue, al den stund hun i Gretrys *Skovbyggeren* sang den Pauline, som Rahbek i den følgende strofe direkte nævner.

Hofviolon H.H. Zielche, der foruden at være fløjtevirtuos også var komponist, gjorde Rahbek »den Ære, at sætte Melodie til« digtet.¹⁶ Melodien bringes som anhang 1. Den er temmelig snørklet og mere instrumental end vokal. Kontrasten til de enkle »sange i folketone«, som f.eks. Schulz stod som eksponent for, er meget stor.

Jomfru Olsen blev hurtigt til Madam Rosing. Hun blev Rahbeks store, uopnåelige ungdomskærlighed. Hans bevarede optegnelser og breve fra denne tid må være det nærmeste vi i Danmark kan komme på *Den unge Werthers Lidelser*.¹⁷

1780 fik Rahbek et skuespil *Den unge Darby* opført på Det kgl. Teater. Han var tyve år gammel. Hovedrollerne var skrevet til ægteparret Rosing. I stykket siger Darby (Rosing) om Betty (Madam Rosing): »Jeg sidder her saa gierne, naar jeg ikke kan være hos hende, her hører jeg dog undertiden en Lyd af hendes Stemme eller hendes Trin, eller jeg hører hende synge – Du har hørt hende synge?« Hertil svarer tilhøreren: »Hun synger som en Engel.«¹⁸

Af ungdomsbrevene fremgår det, at Rahbek oversatte duetter og arier for ægteparret.¹⁹ Om sommeren boede Rosings i Fredensborg, hvor Michael Rosing var en slags kammersanger hos enkedronning Juliane Marie. Rahbek besøgte dem flittigt deroppe og lyttede ofte til deres sang.

Sangen i det Rosingske hjem hørte til Rahbeks kæreste minder: »det mindes jeg, at naar man i senere Aar til Rosings vilde i Maaneskin skiænke mig en Aftentime ret efter mit Hjerte, var en Duet af Thronfølgeren, hvoraf de to sidste Linier,

Saa synes os Morgenens allermeest klar,
Naar Natten meest dunkel og taagefuld var;

Skuespillerinden Johanne Cathrine

Rosing (1756-1853).

Efter pastel af Jens Juel

c. 1785.

med deres søde Melodie endnu gienlyde i mit Inderste, næst den mig uforglemmelige gretriske Duet mellem Thomas og Pauline i Skovbyggeren, gjerne, hvad man giemte mig tilsidst, som den Nydelse, efter hvilken ingen anden vilde smage.«²⁰

Disse duetter af Sarti og Gretry skal jeg siden vende tilbage til.

Og endnu et minde fra Fredensborg: »medens Bordet lavedes til, og indtil det blev Spisetid, sang i Skumringen Rosing, hans Kone, Ophelia med sin melodiske Stemme disse deilige thaarup-schultziske Sange og Chor, hvori efterhaanden en efter anden af det tilvoxende Sangfuglekuld tog Deel, disse schultziske og pleielske nydelige Melodier, de søde hartmannske, gretryske, og monsignyske Quad, der fra tidligere Dage vare mig saa kiære; vore egne ældre Viser med deres simple gammeldags Melodier, Ewalds: *i kiølige Skygger*, Bruns: *farvel min Sommer*, den tullinske Dorimenes: *kom, min Philint*, nu Rosings egne vakkre Melodier til C.A. Lunds: *høit lyder Bedeklokkens Slag*, til saa mange pramske, thaarupske, florianske Sange o.s.fr. Mange mit Livs blideste reneste Aandsnydelser har jeg paa senere Dage tabt een efter en anden; og endnu vedblive de daglig at forlade, og forsage mig; stod det midlertid til mig, endog med Opoffrelse af, hvad der af disse kunde være fremdeles tilbage, at gienkøbe

een, blev det udentvivl, at faae undertiden saaledes mine Sorger og Griller sungne til Ro, forgangne Dages Følelser i deres Blidhed og Skjønhed manede frem for mit Hierte.«²¹ Ophelia var ældste datter, og sangfuglekuldet blev efterhånden på i alt sytten børn.

De førende – og rivaliserende – sangerinder på Det kgl. Teater i Rahbeks ungdom var, Caroline Walter (af Ewald døbt *Thalias Caroline*) og Catharine Møller (siden Madam Frydendahl).

Caroline Walter glimrede i de syngespil, som Rahbek holdt af, heriblandt Ewalds. Han nævner hende i en vise:

Thi Fuglesang dog Intet er
Mod Carolines Stemme.²²

Efter hendes bratte forsvinden fra teatret 1780 skrev Rahbek hendes »dramatiske Biographie«, hvori han fremhæver hendes sangkunst²³, ligesom han tilegnede hende sin Pleyel-sange:

Hvo var vort Hjertes Sangerinde, som du?
Skal end din Tryllesang mig aldrig meer henrive,
O! blot at komme den ihu,
Vil mellem mine bedste Glæder blive.

Således hedder det i tilegnelsesdigtet.²⁴ Igen et eksempel på Rahbeks glæde ved erindringen om musikalske oplevelser. Medens Madam Walter var syngende skuespillerinde, var Jomfru Møller først og fremmest en operasangerinde med meget betydelige stemmemidler og meget ringe dramatisk fremstillingsevne. Man skulle egentlig ikke vente, at Rahbek kunne have noget tilovers for hende. Men i digtet *Hiemvee* fra udenlandsrejsen 1783, hvori han fremtryller billedet af det elskede og savnede teater i København, der mindes han, at »Snart trylles Sind og Sands ved Møllers Toner.«²⁵

Med så megen kærlighed til sangen, må det have været et savn for Rahbek, at naturen havde nægtet ham egentlige sangergaver. P.L. Møller husker hans »ejendommelige, langsomme, pibende« talestemme, og Henrik Steffens, der også havde kendt Rahbek personligt, huskede den sådan: »Tonen i hans Stemme var meget høj, og grændsede til Fistelen.«²⁶

Alligevel sang han med fornøjelse for Madam Rosings børn²⁷ og i veners kreds, når alvor trængte til at afløses af gammen: »Rahbek antydede denne forandrede Stemning af Samtalen sædvanligt ved at afsyngede følgende Stropher af det Wesselske Drama:

En mere viis der nævnes næppe,
End Sokrates: han red paa Kjepe,
Og dog ei fra sin Viisdom red.
Vi heraf drage denne Lære:
Man viis, som Sokrates, bør være.
Men gal, som han, til Tid og Sted.

Rahbek havde egentlig slet ingen Stemme. Sangen klang som et Vægtervers, og hans Tale var næsten kun derved forskjellig fra hans Sang, at den Fisteltone, hvori han i Almindelighed talte, blev høiere, mere skjærende og skarp. Denne Sang var intet mindre end behagelig«.

Henrik Steffens, som husker denne situation, må i skrivende stund erkende, at det ikke er dette noget vrøvlede vers, der får ham til at huske sangen: »Denne Reflexion selv syntes mig en Daarskab, der laae paa hiin Side det Tilladeliges Grændse; og dog har denne slette Sang og denne trivielle Vise med stor Magt indpræget sig i min Erindring, og hiin Stemning fra lykkelige og muntert henlevede Ungdomstimer bliver vaagen med dem.«²⁸

Rahbek og den folkelige sang

Rahbek skrev sit første digt som syvårig: »Jeg blev nemlig opmuntret at gjøre et Mindevers til min ovennævnte Morbroder Stephen Gertsen, som i Sommeren 1767 var bleven Student, og boede hos os, til anden Juledag, som [var] hans Navnedag. Da mig nu blev sagt, at et saadant Vers om muligt skulde indeholde en Sammenligning mellem Dagens Helgen og Versets Helt, og Gertsen just den dag var lidt upasselig, gav dette Anledning til følgende fire Linier, som i vor Cirkel fandt for meget Bifald til, de ikke skulde være blevne i Forfatterens Hukommelse:

Stephanus en Martyr var,
Gertsen Mavepine har,
Stephanus Himlene aabne saae,
Gertsen udi Sengen laae.«²⁹

Det er pudsigt allerede her at finde det træk, der skulle blive så karakteristisk for Rahbeks viser. Han finder en person, en anekdote fra historien og sammenligner den med den aktuelle situation. Derved skaber han en kontrast og af den igen en pointe. Eksemplerne er talrige, jeg skal her blot henvise til to af viserne i anhanget til denne artikel »Der var engang en tapper Mand« og »Hvi rose I saa vore Fædre«.

Han opnåede en overordentlig lethed i at »tænke i vers«. Originale digte og oversættelser af udenlandsk poesi flød fra ham i en jævn strøm. Han optog mange af dem i sine tidsskrifter og i sine digtsamlinger, ligesom mange fandt vej til de mange samlinger af klub- og selskabssange, som udkom i 1780'erne og 90'erne. De fleste af Rahbeks digte er beregnet på sang. I første del af *Poetiske Forsøg* fra 1794 har 71 af 72 numre melodi-henvisning.

Om melodiens betydning for digtet skriver Rahbek i forerindringen til denne samling: »Sangdigtes Held beror maaskee mindre end nogen anden Digtarts paa deres egen Værd; en skøn Melodie, en yndet Sangers eller Sangerindes formaaende Anbefaling skaffer disse ofte et Bifald, hvorpaa de ellers havde liden eller ingen Fordring. Ærlig erkjender jeg, at det ofte har været Tilfældet med mine, især med dem, som vor Schulzes fortryllende Camene har taget under sin mægtige Beskyttelse«.

Som enogtyveårig skabte Rahbek en sang, som blev en klassiker. Det er hæderssangen »Vort Fødeland var altid rigt paa raske Orlogs-Helte«. Han skrev den paa opfordring, idet vennen Bast »i Gerners Navn anmodede mig om Bidrag til de ikke længe derefter udkommende Sange for danske Sømænd, hvortil jeg leverede den med megen Godhed optagne Hvidt-felds Vise; og hædrede især Ewald mig med særdeles Yndest.«³⁰

Sangen handler om søhelten Ivar Huitfeldt. Han faldt i slaget ved Køge Bugt 1710. Selv om hans skib *Dannebrog* brød i brand, forblev han og hans mandskab ombord for at forhindre svenskerne indtrængen i bugten. Da skibet sprang i luften dræbtes Huitfeldt og en stor del af hans mand-skab. Denne død har givet ham »Plads som en af den dansk-norske Flaades store Søhelte.«³¹

Ove Malling havde i 1777 udsendt sine *Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere*. På eengang at oplyse og forædle ved at fremdrage lysende eksempler til efterfølgelse er et typisk træk for oplysningstiden. Flåden var nationens stolthed, en af hovedkilderne til dens velstand. Ewald havde i *Fiskerne* 1870 med udgangspunkt hos Malling sat disse søens folk i fokus. Der var således al mulig grund til at udsende en samling *Sange til Tidsfordriv for Danske Sømænd* i 1781. Ewald havde med Knuds romance »Kong Christjan stoed ved høien Mast« fra *Fiskerne* skabt et uopnåeligt forbillede. Denne sang blev da også nummer et i sømændenes sangbog.

Heldigvis forsøger Rahbek ikke at efterligne Ewald. Hvor Ewald skil-drer fire forskellige eksempler fra fire forskellige rangklasser inden for flå-

den i fire strofer, så fortæller Rahbek i syv strofer historien om en enkelt søofficer og hans mænd. Sangen gengives i anhang 2.

Over sangen står der: Synges som: En yndig Pige, et godt Glas Viin o.s.v. Denne melodi kendte Rahbek fra skuespillet *Henrik den Fjerdes Jagt* der havde haft premiere 1770. Det var et fransk stykke af Charles Collé, oversat af L. Knudsen. Melodien blev overordentlig populær. 1787 blev den benyttet af Johann Clemens Tode til »Vi Søemænd gjør ei mange Ord« i hans skuespil *Søofficerene*. Men Rahbek kom altså først.³² Den er blevet tillagt den populære komponist Gretry, som Rahbek holdt meget af. Men det drejer sig sandsynligvis om en anonym vandremelodi.³³

Der er en dramatisk flugt over digtet og noget ramsaltet ved versene, der stadig griber, når man synger sangen. Det viser, som også Oehenschläger villigt medgiver, at Rahbek i visse ting kunne svinge sig op til at være »rigtig« digter. Det dramatiske opnås dels ved den sproglige knaphed, dels ved replikkerne. Ved højdepunktet i strofe fem kommer de afgørende ord »Nei« og »Døe« som hug på den ubetonede optakts plads:

»Nei!« svarte han, »flye vi derhen,
Staaer Danmarks Flaade Fare,
Og skulde Danske vove den,
For eget Liv at spare?
Døe skal vi, men vi hævnnes maae!
Til sidste Aandedræt vi slaae!«

Erstatter man ved disse to ord den ubetonede optakt med en såkaldt trykløs højtone i sang eller oplæsning, så kommer der en opbremsende virkning, der understreger heltens fasthed i afvisningen af tilbudet om flugt. Der arbejdes med virkningsfulde allitterationer som »rigt paa raske« og »frelste Flaaden ved sit Fald«.

Elegante er de let ændrede omkvæd: I strofe fire, hvor ændringen »Men Dannemark var altid rigt ...« leder over til vendepunktet i strofe fem. I sidste strofe, hvor »altid« erstattes af »stedse« for at give den afsluttende opfordring til efterfølgelse et ekstra eftertryk. Desværre forsvandt disse varianter af omkvædet i de senere trykte udgaver³⁴, antagelig fordi det var mere forbrugervenligt med et enslydende omkvæd hele sangen igennem. Det er ikke så sært, at Ewald syntes godt om dette digt. Svoger Oehenschläger, med hvem Rahbek ikke altid stod på god fod, udtaler, at »Ikke blot Vid men ægte Følelse har han som Digter lagt for Dagen i sin ...« »Vort Fødeland var altid rigt.«³⁵ Sangen vandrede omgående ind i tidens

klub- og selskabssangsamlinger, og videre ind i det næste århundredes sangbøger, hvoraf jeg blot vil nævne A.P. Berggreens *Melodier til fædrelandshistoriske Digte* 1840 og *Danmarks Melodibog* fra 1895. Endnu den reducerede tobindsudgave af *Danmarks Melodibog* fra 1942 har sangen med, først derefter synes interessen for den at svinde.

Rahbek forsøgte siden at forfølge successen med »Vort Fødeland«, men uden større held.³⁶

Derimod skabte han en lang række evergreens inden for klubsangens område. Det er især ham man identificerer med klubtiden, skønt der var mange, der dyrkede klubvisen med talent, Baggesen, P.A. Heiberg, Storm, Abrahamson m.m.fl. Det var en vens bryllup, der for alvor satte gang i Rahbeks viseproduktion: Det blev så »efterhaanden Skik, ved et lystigt Lag at ville have en Vise af mig, og naturligviis Digteren til Tilgift. Det var den periode, hvori

man sang til sin Drik, og drak til sin Sang.«³⁷

»Her ved Bollen er Rahbek Konge«, har F.J. Billeskov Jansen sagt, »ingen overgaar ham i at variere det Tema, at der skal drikkes.«³⁸

Jens Baggesen beundrede Rahbeks viser og talte om »Vor Mesterdrikkers Mestersange.«³⁹ Det skal ikke forstås derhen, at Rahbek var mere glad for de våde varer, end godt er. Tværtimod fortæller Henrik Steffens, at sammenlignet med »den scandaløse Plumshed og Raahed« ved »de tyske Burschers Ølgilder« var de danske sammenkomster moderate:

»Den danske Ungdom yndede den Tid de selskabelige Glæder, ikke de udmattende Dinéer, der siden bleve Mode, meget mere de lystige Drikkelag om Aftenen, der rigtignok ofte varede til ud paa Natten. Man maa ikke troe, at disse vare saa særdeles umaadeholdne, især der, hvor Rahbek ledede den selskabelige Glæde. Den Viin, vi nøde, blev mere besunget, end drukket. Den Tid, i hvilken jeg levede, og den, der gik kort foran, dannede i Danmark især Drikkevisernes Epoke. De opfattede rigtignok en cynisk Anskuelse af Livet. Deres Hovedthema var modig Sorgløshed, der med Humor opfattede alle Livets Trængsler som et muntert Spil, beloe dem og afviste dem med Lethed. Naar jeg overskuer disse Viser, – og Rahbek selv har lavet adskillige – hvorledes de vare opstaaede ved den Mængde Digtere, og endnu bestandigt i min Tid bleve digtede for vor lystige Kreds, maa jeg i Særdeleshed beundre den Rigdom, der aabenbarede sig i dette, som det lød, simple Thema, og den altid paany morende Mangfoldighed af Billeder og Fremstillinger, saavel som det digteriske

Sprogs naturlige Lethed. Man saae af dette, at vi vare derved med vor hele Sjæl, og jeg tilstaaer, at det vilde blive mig vanskeligt at betragte disse min tidlige Ungdoms glade Øieblikke med nogen synderlig Ruelse.«⁴⁰

Oehlenschläger fortæller i sine erindringer: »I 'Dreiers Club' var en stor Punschebolle, som blev tømt ved visse høitidelige Leiligheder. Til disse Drikkegilder vare de fleste gode Drikkeviser forfattede, navnlig Rahbeks. Jeg var ofte Forsanger en tidlang, og drak med de Andre, skjøndt Drik aldrig har været min Sag; men den begeistrede Selskabelighed og Sang fornøiede mig«. Og lidt senere: »At Rahbek var vittig, at hans Drikkeviser er noget af det Bedste, vi eie af dette Slags, ere Alle enige om. Og selv brød han sig dog ikke om at drikke, skjøndt han undertiden i sin Ungdom havde drukket sig en Ruus med de Andre af Venlighed og Eftergivenhed i »Dreiers Club« og »det norske Selskab«. »Vinen smager mig egentlig som Eddike«, sagde han.«⁴¹

Til trods for at romantikken bragte en hel lavine af nye sangtekster, så levede en stor del af oplysningstidens repertoire videre i det nittende århundredes sangbøger. Jeg ejer en sangbog fra 1821. Den hedder *Seidelins Visebog eller Danske Selskabssange*. Her er naturligvis Ingemann og Oehlenschläger m.fl. godt repræsenteret, men ikke så fyldigt som Rahbek, der har skrevet 22 af de i alt 334 sange, der indbefatter et stort tillæg med norske, svenske og tyske sange. Sangbogen er meget slidt, og indbindingen viser, at den har tilhørt »Bager-Lauget«.

I A.P. Berggreenes *Sange fra Det danske Huus- og Selskabsliv* (1871) er Rahbek i bind I repræsenteret med tre af Schulz-sangene og en Pleyel-sang fra hans samling *Tredive Viser og Sange* af I. Pleyel. Endelig bringer Berggreen hans smukke oversættelse af Goethes Mignon-sang »Veed du det Land« til J.Fr. Reichardts melodi. I bind II er der fjorten klubviser af Rahbek. Der kunne nævnes mange andre samlinger fra det nittende århundrede.⁴²

Også andre steder kan man finde spor af klubsangen. I tegneren Herluf Jensenius' erindringer fortælles der om festlige sammenkomster hos bedsteforældrene i et tarveligt håndværkerhjem på Nørrebro. Jensenius blev født 1888, og han var endnu ikke kommet i skole: »I hjemmet ved festligt lag drak man et glas »med glæde«. Og hvor var gilderne på Nørrebrogade fornøjelige, især på familiens fødselsdage, hvor slægt og venner samledes omkring den flammende punschebolle. Den gamle forslidte visebog kom frem, og hvor kunne de dog synge alle de gamle selskabssange fra Rahbeks og klubbernes dage.«⁴³

Syngespillet – thi det betyder navnet Opera her – skulde forvises vor Skueplads, og allermindst paa en Tid, da Thaarup og Schultz i Forening havde viist, hvad det til at vække Nationalaand kunde være og virke«. Rahbek var patriot, og Thaarups og Schulz' succes med *Høstgildet* 1790 havde glædet ham. I dette stykke sås jævne folk fra Holsten, Norge og Danmark hylde borgerdyd, fædrelandsfølelse og det enevældige kongehus.

Thomas Thaarup satte han, ligesom samtiden, højt som digter, og Schulz' enkle musik med dens iørefaldende melodier faldt helt i tråd med hans musikalske smag.

Før dette stykkes fremkomst havde Rahbek, som jeg tidligere har været inde på, med fornøjelse lyttet til musik af Sarti og Gretry. Men han var bestemt ikke ukritisk over for f.eks. *Tronfølgen i Sidon*. Han brød sig ikke om den kendte førsteaktsarie »Dagens Forbud er nu oppe« med dens naive, langtudtrukne dyreimitationer.⁴⁶

Tronfølgen (G. Sarti/N.K. Bredal) havde premiere 1771 og gik 17 gange indtil 1778.⁴⁷ Fejden omkring dette stykke vil vi lade ligge her. Den tidligere nævnte duet, som Rahbek fremhæver i sine Rosing-minder, er nr. 5 i første akt. Den synges af de elskende, hvis kommende forening er i fare. Euphemia, den unge pige, blev sunget af Caroline Walter (endnu jomfru Halle) og Agatokles, den unge mand, blev – velsagtens i mangel af en egnet sanger – sunget af madam Knudsen, indtil Rosing i 1778 overtog partiet.

Duetten begynder forholdsvist enkelt med følgende motto, sunget af Agatokles:

The image shows two staves of musical notation in G major (one sharp) and common time (C). The melody is simple and consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes.

En Løber som paa Ba - - nen render og
 sy - nes Maalet gan - - ske nær

Derefter udvikler den sig ganske virtuost med staccati, synkoper, koloraturer og triller:

til han - - om - sider, til han om - si - der Maalet
naar - - - - - , Maalet naar

Det er ikke denne del, men den næste Rahbek fremhæver:

Saa synes os Morgenen allermeest klar, naar Natten meest
dunkel og taagefuld var

Det er morsomt at sammenligne melodikken i dette eksempel med Annas vise fra første akt af *Høstgildet*:

Nys fyldte skøn Sired det attende Aar

Det er den samme enkle treklangsmelodik og samme tredelte rytme i begge numre, det folkelige »Schein des Bekannten«, som gik lige ind hos Rahbek.

I duetten fra *Skovbyggeren* (Gretry/Marmontel ved Bredal) er melodikk-

ken af samme volkslied-karakter. Det er igen stykkets unge par, Pauline (bl.a. sunget af jomfru Olsen) og Thomas, der synger. *Skovbyggeren* gik 38 gange fra 1775-92.⁴⁸

Her er begyndelsen. Tempoet er andante og stemningen pastoral:

Naar du er min og Løfte holder, mig Ønske ey til-

o-vers er, mig Ønske ey tilovers er. Naar du det

for din Lykke holder

Og anden del:

El - skov - Møyen indbyrdes lætter, indbyrdes lætter,

hvad er tungt, naar man el - sker ret

Syngespillet havde opnået en grundfæstet popularitet i årene før Schulz' ankomst. Begge de italienske kapelmestre Scalabrini og Sarti bejlede til publikums gunst ved at efterligne det franske syngespils iørefaldende visemelodik, der stod i kontrast til den virtuose italienske ariemelodik.

Rahbeks musiksmag faldt her sammen med det brede lags. At den enkle sangbare musik var folkelig og folkeopdragende var i hans øjne et ekstra

plus. Han kunne ikke forestille sig, at den virtuose italienske vokalmusik kunne synges »for Hiertet.«⁴⁹

Rahbek og J.A.P. Schulz

I 1786 havde J.G. Naumanns opera *Orpheus og Eurydice* premiere på Det kgl. Teater.

Rahbeks kritik i *Minerva* faldt mange for brystet. Det havde været en kæmpeanstrengelse for teatret at få denne forestilling på benene. Det var imidlertid *ikke* musikken, han angreb, men teksten og komediespillet: »Men nu kom til Kongens Geburtsdag Operaen Orpheus, gjorde, som man nuomstunder meget træffende kalder det, *furore*, saa at man ikke nøiet med at lade Naumanns Musik, og Møllers Sang vederfares fuld Ret, blæste af fuld Hals i Basuner for Spillet og Ordene.«⁵⁰ Et andet sted nævner Rahbek »Naumanns deilige Arier.«⁵¹

Hvad jomfru Møller angår, så er der almindelig enighed om, at hun faktisk var en dårlig skuespiller.⁵² Med hensyn til operalibrettoer, så havde Rahbek vanskeligt ved at forlige sig med den stillestående handling og arieteksternes mange gentagelser. Han ønskede utvivlsomt, at opera, hvis den endelig skulle være der, burde nærme sig skuespillet så meget som muligt. Han stod uforstående over for de særlige krav til dramatik, som operagenren fordrede. Denne holdning vanskeliggjorde til tider hans ven-skab med familien Rosing.⁵³

Det samme gentog sig, da Schulz' opera *Aline, Dronning af Golconda* kom frem 1789. Rahbek anerkendte »Den uhyre Lykke, Aline, ved Schultzes deilige Musik, havde giort«, men harcellerede over at stykket og komediespillet »vel ikke saa ganske forskyldt fik deres Part af« bifaldet.⁵⁴ Han kunne derfor kun glæde sig over, at Schulz opgav den »store« opera til fordel for syngespillet.

Syngespil og skuespil med indlagte sange, det kunne Rahbek gå ind for. Han havde selv indlagt en sang i sit skuespil *Sophie Braunek*.⁵⁵ Men han stillede ganske bestemte krav til et stykkes tekst. Den skulle være belærende og opdragende, sådan som Thaarups tekst til *Høstgildet* er. Denne indstilling, typisk for mange af oplysningstidens teaterfolk, skaffede siden Rahbek mange problemer på halsen. Som teatercensor måtte han ud fra denne grundholdning forholde sig afvisende over for f.eks. Johan Ludvig Heibergs succesombruste vaudeviller.

I 1786 var F.L.A. Kunzens *Viser og lyriske Sange* udkommet, »den første samling med danske visetekster komponeret af en enkelt komponist.«⁵⁶

Rahbek havde truffet Kunzen i Kiel under sin udenlandsfærd 1783. Han anbefalede ham til Rosing, der antagelig indførte Kunzen i Det harmoniske Selskab, hvor også Rahbek havde sin gang.⁵⁷ Kunzen ville gerne gøre karriere i Danmark, og sangene kunne måske hjælpe med til at bane vejen. I forordet nævner han som sit forbillede Schulz' »Volkslieder, som desværre her kun ere lidet bekiendte« og lover at holde sig fra »den ofte alt for luxurierende Italienske Sang.«⁵⁸ Det kunne være Rahbeks ord, og det er mere end sandsynligt, at det er ham, der har oversat dem til dansk.

Sangteksterne er for de flestes vedkommende oversat fra tysk af Rahbek og hans bekendte, Pram, Thaarup, Baggesen m.fl. Langt de fleste, 22 af 50 numre, er af Rahbek selv, herimellem seks originale digte. Her er et eksempel på en original strofe:

Pigesind
Er som Vind
Som en Fugl paa Taget
Den som tror
Pigers Ord,
Bliver vist bedraget.

Kunzens melodi passer som hånd i handske til denne tekst, se anhang 6.

Foruden Kunzen og Schulz har Rahbek også udgivet et bind sange med musik af den franske modekomponist Ignaz Pleyel (1757-1831): *Tredive Viser og Sange komponerede for Klaveret af Concertmester I. Pleyel*. Samlingen er uden udgivelsesår, men den er antagelig udkommet i første halvdel af 1790'erne. Som tidligere nævnt er den tilegnet Caroline Walter. Hun besøgte København 1791 og blev fejret med en fest på Skydebanen, hvor Rahbek havde skrevet en hyldestsang til hende. »Nydelige« er Rahbeks træffende betegnelse for Pleyels melodier. Som i Kunzens og Schulz' tilfælde er der tale om en blanding af helt enkle viser og lidt større sange, beregnet mere for hjemmet end for koncertsalen. Men Pleyels sange er glatte og mangler den personlige holdning, som kendetegner de bedste af Schulz' sange. Som eksempel har jeg valgt en Bürger-oversættelse »Hæld den der har en Venneviv«, se anhang 7. Ordet »venneviv« er typisk for flere af Rahbeks kvindesange. Han havde på dette tidspunkt flere ulykkelige forelskelser bag sig, og Kamma var endnu ikke inde i billedet. Recitativet »Dog ak! Hvad synger jeg herom, jeg selv har ingen Viv« har således været aktuelt for ham. Men sangen er i øvrigt livlig med en glæde ved legen med sproget:

Og ingen Sjæbne er saa barsk,
 At den ham skræmme kan,
 Og han er flink, og frisk, og karsk,
 Og rask, som Fisk i Vand.

1792 kom *Viser og Sange af Hr. Capelmester Schulz* udgivne med danske tekster af K.L. Rahbek. Samlingen indeholder 46 numre. Heraf er de 36 oversat af Rahbek, og til to af dem har han digtet nye tekster. I et efterskrift fortæller han, at han har forhandlet med komponisten om forkortelser i teksterne, om udvalget af melodier m.m. Han »indseer og føler fuldkommen Vanskeligheden i det Foretagende at arbejde sig ind i saa forskellige Digteres Maneer; men den Fornøielse at kunde lette sine Medborgere Brugen af Schulziske Sange gjør ham redebon til alt. At han kun har søgt at bevare Sangenes Aand, og ikke oversætte dem, troer han, man vil tilgive, naar man kiender noget til, hvor umuelig den Lethed, Visedigtningen kræver, vilde gjøre hiin bogstavelige Troskab.«⁵⁹

Det eneste konkrete vidnesbyrd om en personlig forbindelse mellem Rahbek og Schulz er, såvidt jeg ved, at finde i dette efterskrift.

I anhang 8 og 9 har jeg medgivet to sange, en oversat og en original. Førstnævnte er et typisk Göttinger Hainbund-digt (Hölty), en enkel forårssang med en ligeså enkel, henrivende melodi. En sammenligning mellem den tyske og den danske version viser, at Rahbek ganske rigtigt forholder sig temmelig frit til originalen:

Mailed

Willkommen, lieber schöner Mai
 Der unsre Flur verjüngt,
 Das ringsum Laub und Blume neu
 Aus vollen Knospen dringt.

Vaarsang

O hulde Vaar velkommen vær
 See, alting hilser dig
 Den hele Skabning er du kier;
 Men ingen meer end mig.

Originaldigtet i anhang 9 hedder blot *Sang* og er en vemodig vise om en kærlighed, der er forbi:

O fordum elskte Stæder!
 Med Sorg jeg Eder seer;
 I minde mig om Glæder,
 Som ikke ere meer.

Her gik jeg før med hende,
 Som nu jeg mistet har;
 Her lærte jeg at kiende,
 Hvad Livets Lykke var.

Hvor Rahbeks tekster som her er bedst, er der noget enkelt og ukunstlet over dem, som passer smukt til melodierne.

Denne sang optog A.P. Berggreen i sine *Sange fra Det danske Huus- og Selskabsliv*, hvorfra jeg har valgt at bringe den. Berggreen tilføjer et par rettelser til melodien, efter at han samvittighedsfuldt har bragt originalen. Med rettelserne undgår han de to (alt for) lange optakter i takt to og seks.

I 1790 havde Rahbek optaget Schulz' artikel *Tanker over Musikens Virkning paa et Folks Dannelse* i sit tidsskrift *Minerva*.⁶⁰ Det var et indlæg, som fik stor betydning for den musikpædagogiske udvikling i Danmark.

Rahbek fulgte artiklen op med forskellige artikler. I *Den danske Tilskuer* står der i en artikel *Om Folkesange og deres Vigtighed*: »Det er paa den mindre forfinede og fordærvede Menneskeklasse Kunst- og Digtværker kunde og skulle gjøre gavnlig og væsentlig Virkning; og paa disse er det atter Skuespil og Sange, der virker almindeligst«. Da der kun er een skueplads »blive følgelig Sangene det virksomste Digteslags«. Endvidere nævnes også de »aandelige Sange«, og at der skal besørges »en ny Psalmebog«. Rahbek var medlem af den salmebogskommission, der udgav *Evangelisk-Christelig Psalmebog* i 1798. Han gennemgår de tilløb til folkelige sangbøger, der har været gjort, men mener at for få har den rigtige kvalitet. Han fremhæver Schulz: »saaledes ere f.Ex. adskillige af Sangene i Høstgildet, i det mindste i Egnen omkring Kiøbenhavn, blevne Folkesange, end- og blandt Bondealmuen.«⁶¹

Rahbek var således oprigtigt interesseret i Schulz' tanker om musikens forædlende indflydelse på et folk.

1795 måtte Schulz på grund af svigtende helbred forlade sin stilling ved Det kgl. Teater. Han drog tilbage til Tyskland, hvor han døde i 1800. Rahbek mindedes ham i følgende digt:

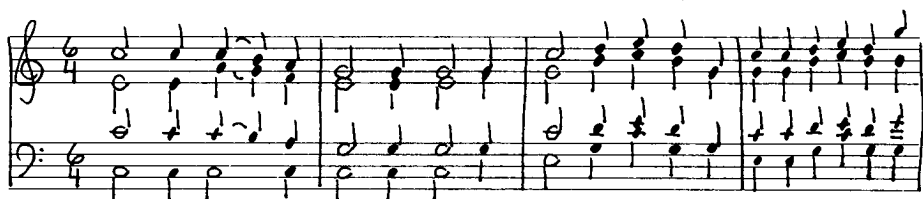
Ved Orpheus Schulzes Død.

Farvel! o Schultz! til hine bedre Kloder,
Der ingen Sorg, ei Sviig, ei Sygdom boer,
Gienfind din Harmonie i Engles Chor,
Og i hver Engel find dit Hiertes Broder!⁶²

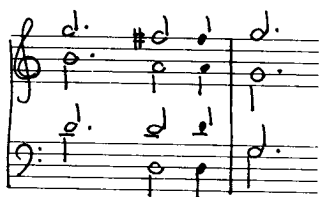
1798 blev Rahbek gift med Karen Margarete (Kamma) Heger. Brylluppet foregik stilfærdigt, kun et par vidner og brudeparret spiste sammen i Bakkehuset efter vielsen i Frederiksberg kirke: »Endnu ventede mig denne Aften en saare behagelig Overraskelse. Som vi og vore tvende Forlovere sad ved vort lille Brudebord, istemmedes med eet under vore Vinduer de deilige Lykønskningssange fra Mellemaecten i Peters Bryllup, af et talrigt og saare harmoniskt Chor, og vil man nu finde det saare begribeligt, hvor-

for disse Sange, da jeg efter en lang Række af Aar næstforrige Vinter hørte dem igien, som jeg just, sysselsat med at berede mig til dette Arbeid, levede i idel Minder fra hine Dage, fandt saa levende Gienlyd i mit Hiertes Inderste, vakte Forestillinger, Følelser, Forhaabninger, o! som jeg nu ikke gienfinder mere.«⁶³

Det var Rahbeks logebroder, seminarielæreren Frederik Høegh-Guldberg, der med et kor af seminarieelever fra det nyoprettede Blaagaard Seminarium bragte brudeparret denne kærkomne musikalske hyldest:

Haand i Haand til Kirken gaar, til Hæd og Hæder, til Aagtestands Glæder Vel -

sig - nel - se faar

Afslutning

Ved overgangen fra 1700 til 1800-tallet var Rahbek fyrré år gammel. Han var nu ved at blive til »institutionen« Rahbek, eller – med Paul V. Rubows ord – »det danske litterære Lavs Patron.«⁶⁴ Han udgav Holbergs komedier og en række af sine samtidiges forfatterskaber, samtidig med at han hjalp en række yngre digtere på vej.⁶⁵ Derved er hans egen litterære indsats blevet stillet i skygge.

For mig har det været en sidegevinst i arbejdet med Rahbeks forhold til musik at opleve ham som dramatiker, digter og journalist.

Som dramatiker kulminerede han allerede som tyveårig med *Den unge Darby*. Inspireret af *Den unge Werthers Lidelser* satte han selvmordsproblemet under debat. Ud fra sin nære tilknytning til Johannes Ewalds værker og til tysk »Sturm und Drang« dyrkede han den store pathos i digte, dag-

bøger og breve. Som journalist og tidsskriftsudgiver fik hans prosa afgørende betydning for det danske sprogs udvikling for for udbredelsen af almen oplysning. Efter århundredeskiftet kommer han i romantikkens æra til at stå som konservativ repræsentant for oplysningstiden, hvad man i betragtning af hans alder ikke kan undre sig over. Denne rolle fik en ekstra understregning, fordi Rahbek i sjælden grad var trofast over for sin ungdoms idealer.

For musikkens vedkommende betyder det, at netop den folkelige enkelhed, Schulz stod for, forblev idealet for Rahbek.

Følelselivets mange facetter udfoldet inden for den strofiske sangs beskedne rammer og den nære forening af ord og toner, det holdt han af. Det kunne falde lidt tyndt og formelagtigt ud hos ham selv, især i mange af Pleyel-sangene, men det kunne også folde sig smukt ud som i mange af Schulz-sangene. Dertil kom så lunet og viddet i drikkeviserne.

Kærligheden til den strofiske sang gav sig også udslag i udgivelsen af adskillige sangbøger i det nye århundrede. Her skal blot nævnes, at da den unge Studenterforening i 1822 skulle have sin første sangbog var Rahbek med i redaktionen sammen med bl.a. Ingemann og Poul Martin Møller.

Man kan måske synes, at Rahbeks musikalske univers var snævert, men jeg synes bestemt ikke, at man kan sige, at han ikke havde noget musikalsk univers.

Erindringerne viser, at de musikalske oplevelser, som en Lotte Iversen, en Johanne Cathrine Rosing og en Caroline Walter skænkede ham, beredte ham nogle af hans livs stjernestunder. Han havde, som vi har set, en enestående god hukommelse. Hvad han havde mødt af kunst, der berigede ham, satte sig så fast i hans sind, at han igen og igen kunne hente det frem og glæde sig over det.

Der var et tungsind i ham, som han ofte med held skjulte bag sin muntre fremtoning og sine elegante og vittigt turnerede viser. Men hans forkærlighed for elegiske stemninger i mange af de originale og oversatte digte røber ham.

I sin kamp mod tungsindet havde han mange stærke våben: Sin Kamma, sit Bakkehus, skuespilkunsten, frimurerlavet, klublivet o.s.v.

Alligevel blev det ofte vokalmusikken, »Modgangs Trøst og Medgangs Fryd«⁶⁶, han måtte ty til i mørke stunder. »Tidt glemmer jeg ved den min Smerte«, havde han skrevet i sit ungdomsdigt til musikken. Tiden kom til at vise, at den erfaring holdt stik.

Anhang 1

©. Am. D. Bibliothek, August Maaned 1778. p. 93.

91f 3.

Moderato.

Ma, si! du Gu, berø ree: ne Gja: de! du smel: ter min indr

tag: , ne Gjal, du smel: ter min indr

tag: , ne Gjal, du smel: ter min indr

tag: , ne Gjal, gvi fan jeg øi din Lov: s: sang

que: de, jeg sø: ter dog dit Værd: saa vel, jeg

sø: , ter dog: dit Værd fan vel.

»Musik«. 1. strofe af Rahbeks digt med H.H. Zielches melodi. Det almindelige Danske Bibliothek III, Kbh. 1778, mellem side 92 og 93.

Anhang 2

Vort Fødeland var altid rigt.

(Ivar Hvitfeldt.)

Con moto.

The musical score is written for piano and voice. It consists of three systems of music. The first system has two lines of lyrics. The second system has two lines of lyrics. The third system has two lines of lyrics. The music is in 3/4 time and features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include *mf* and *f*.

1. Vort Fø - de - land var al - tid rigt paa ra - ske Or - logs - hel - te,
 der an - saa Tap - per - hed for Pligt og skjæl - vej, naar det gældte.

Saa var vor Ju - el, vor A - de - ler, vor Tordenskjold og man - ge fler. Vort

Fø - de - land var al - tid rigt paa ra - ske Or - logs - hel - te.

2. Men fremfor alle Hvitfeldt kan den uforsagte hedde.
 Hvo saa sin Død saa vis som han og gik i den med Glæde?
 Og aldrig han forglemmes skal, han frelste Flaaden ved sit Fald.

3. Saa haard en Kamp der monne staa, de Fjender var saa mange, men Fjenden næst Hr. Hvitfeldt laa, den Helt var aldrig bange.
 I hele Flaaden ingen slog som Hvitfeldt med sit „Dannebrog“

4. Men som vor Hvitfeldt mandigst slog og Lag paa Lag dem sendte, hans gode Skib, hans „Dannebrog“, sin egen Ild antændte.
 „Kap Anker, Hvitfeldt! fly til Land! ved Flugt du Livet frelse kan!“

Men Danmark var altid rigt etc.

5. „Nej!“ lød hans Svar, — „fly vi derhen, staar Danmarks Flaade Fare, og skulle danske vove den for eget Liv at spare?
 Dø skal vi, men vi hævnes maa; til sidste Aandedrag vi slaa!“

6. „Til sidste Aandedrag vi slaa!“ hans Sømand rask gentog.
 De Ild og Død rundt om sig saa, men uforsagt de sloge, til Ilden ind i Krudtet brød, og alle døde Heltedød.

7. Og aldrig uddør Hvitfeldts Ros, hans kække Sømands Minde!
 O, maatte de i hver af os en værdig Landsmand finde!
 Naar Fædrelandet kalder os, som de vi byde Fjenden Trods!

Vort Fødeland var stedse rigt etc.

K.L. Rahbek.

»Vort Fødeland var altid rigt«. Rahbeks digt om Ivar Hvitfeldt med en anonym melodi, ofte tillagt Gretry. Niels Schjørrings *Selskabsange* 1785 har en anden melodi. Nærværende melodi i A.P. Berggreens *Melodier til fædrelandshistoriske Digte*, 1840. Her gengivet efter *Danmarks Melodibog I*, Kbh. 1942, s. 140. Med tilføje-
 de varianter i omkvædet.

Allegro.

„Hvi rose I saa vore Fædre.“

1. Hvi ro-se I saa vo-re Fæ-dre, Og vil vi skal væ-re som
 de? I man-ge Ting har vi det be-dre; I strax et Ex-em-pel skal see. I troe, at de sog-te sig Æ-re Paa de-res mandlief-ti-ge
 Tog; Men E-der min Vi-se skal læ-re, Hvor-for de af Lan-det ud-drog.

2. Her fik de bestandig at drikke
 Det evige Øl og den Mjød;
 Tilsidst smagte Øllet dem ikke,
 Og Mjøden den faldt dem for sød.
 Vin var ei at vente her hjemme,
 Selv ikke i Valfaders Sal,
 Thi Odin lod Viinfaasken gjømme,
 Saa snart han fik fyldt sin Pokal.:

3. Med Sværdet i Haanden de drog
 Til Egnen, hvor Druerne groe;
 De nanded den, drukke, og sloge,
 Der vilde de bygge og boe.
 Men Romerne taalte det ikke,
 De Danske drak Vinen fra dem;
 De strax en Borgmester udsiktede,
 At jage de Fremmede hjem.:

4. Han traf de ubudne Gjæster,
 Men traf dem sig selv til Forfred;
 De lærte min gode Borgmester,
 At lade dem drikke i Fred.
 Men de fik og Strub for det siden;
 Der faae de og solte i Viin,
 Saa lob de beskjænte i Striden,
 Og saa blev de slagtet som Striin.:

5. Dog vedblev de Danske at gjæste
 Vindlandene temmelig tidt;
 De Franske saae, det var det Bedste,
 At blive dem skikkelig kvit;
 De udbad sig ydmygt den Ære,
 At bringe dem Vinen her;
 Saa lod vore Fædre dem være
 En Godhed den anden er værd.:

6. I vore polerede Dage
 Begriber man, det er en Skam,
 Sig Franskmanden hid skal umage;
 Vi lade dem hente hos ham.
 Hvi skulde vi udvandre mere?
 Vi kan jo faae Viin i vort Hjem.
 Gid Handel og Sofant florere!
 Vi faae vore Vine ved dem.:

B. E. Hæbbek (1784).

»Hvi rose I saa vore Fædre«. Schiørring, se anhang 2, har en anden melodi. Nærværende melodi i *Studenterforeningens Visebog* 1833 ved A.P. Berggreen. Her gengivet efter A.P. Berggreen: *Sange fra det danske Huus- og Selskabsliv*, Kbh. 1871, s. 57.

Andante con moto.

„Der var engang en tapper Mand.“

1. Der var en-gang en tapper Mand, Som Teu- cer mon- ne hed- de, Han jo- ges af sit Fæ- dre- land Alt ved sin Fa- ders

f *mf*

Vre- de; Hen- dre- vet til en fremmed Strand, Sit Folk han san- men- kaldte, Og med sit Glas i Haa- den han Saa- le- des til dem tal- te:

f *mf* *f*

2.

„I Brødre! hidtil meget Ondt
Med mig I have doiet;
Og det troløse Hellepont
Ved Vintertide ploiet;
Nu teer Jer ogsaa her som Mænd,
En Polak lides ikke;
I Morgen seite vi igjen,
I Aften vil vi drikke!“

3.

Paa denne Verdens falske Hav
Vi samtlig jo omdrive,
Det Raad, han sine Brødre gav.
Jeg vil os alle give:
Hver Gang man naaer en Ankerplads,
Hvor dellig Drikke vanker,
Man hvile bor at sin Seilads,
Og villig kaste Anker.

4.

Og da dog Ingen slipper fri
For samme Hav at ploie,
Held Den, der stundom kan, som vi,
Forglemme Sorg og Møte;
Gid Hver, som sørger paa vor Jord,
Og ei sin Sorg fortjener,
Sad fro som vi, ved sligt et Bord,
Og mellem slige Venner!

K. E. Højbek (1786).

»Der var engang en tapper Mand«. Claus Schall: *Arier og Viser II*, Kbh. 1790, nr. 20. Her gengivet efter Berggreens *Sange*, se heri anhang 3, s. 70.

Allegro moderato.

Det hændte sig en - gang, at jeg var stygt i Trang for

Pen - ge, Den Stemme mig ind-skjød at

en-de al min Nød ved mig at hæn - ge.

1. Det hændte sig engang,
At jeg var stygt i Trang
For Penge,
Den Stemme mig indskjød
At ende al min Nød
Ved mig at hænge.

2. Jeg i min Lomme greb,
Gav Pigen til et Røb
Sex Styver.
Kirstine hedder hun,
Adspørger bende kun,
Troer I, jeg lyver.

3. Jeg om et Søm nu saae,
Jeg kunde hænge paa:
Hvad skete?
Vist nok kommt unverhofft,
Som Tydaken siger, oft,
Tænk hvilken Glæde!

4. Med eet jeg bliver vaer,
En Skat jeg endnu har
Tilbage.
Bag mit Chatol der stod
En Flaske Vin saa god,
Som En vil smage.

5. Jeg saae den og jeg svor:
Dig ingen Creditor
Skal drikke.
Alt Andet, Smaat og Stort,
Kan de kun tage bort,
Min Rhinskvin ikke.

6. Jeg drak et Glas deraf,
Og dette Lyst mig gav
Til mere.
Jeg drak min Chloris Skaal
Og gode Venners Skaal,
Ja endnu mere!

7. Jeg drak taknemmelig
Hvers Skaal, som har hos mig
Tilgode.
Kort sagt, da Pigen kom,
Var Rhinskvinflasken tom,
Jeg vel tilmode.

8. Hver spille sig i mig!
Og Ingen hænge sig!
Jeg lover,
Saasnart et Glas man faaer,
Den Hængegrille gaaer
Paa Timen over.

K. L. Rahbek.
(1794).

»Det hændte sig engang«. Schiørring, som anhang 2, nr. 39. Her gengivet efter V. Faber og C. Møller: *Sang og Klang I*, Kbh. 1873, s. 107.

Med Lune.

Pi - ge - find er som Vind, som en Fugl paa Ta - get. Den som troer Pi - gers Ord
bli - ver vist be - dra - get.

Pigesind.**Pigesind**

er som Vind,
som en Fugl paa Taget,
Den som troer
Pigers Ord,
bliver vist bedrøget.

See jeg selv,
raaber, skialv!
frygt de Falskes Vaaben;
og man dog
mig bedrog
trods min vilde Raaben:

Deres Smil
er en Piiil,
saarer vores Hierte.
Nød dit Bryft
Glimt af Lyft,
Vent da varig Smerte.

Mangen Viis
faae sin Priis
Skibbrud her at lide,
Heltene
rufende
glemte her at fride.

Med et Blik
Cloris fik
mig i sine Lænker,
og jeg før
deri døer
end paa Frihed tænker.

Rabek.

Anhang 7

Vivace.

Hæld den, der har en Venneviv, hvor han er lykkelig -
 Han ejer alt i dette Liv, det sande Himme -
 rig. Han blæser kun af Ondskabs Nid, og Frue Fortunas
 Had, Og om han ikke har en Hviid, er han dog ligeglad.

Recitativo. Efter den sidste Strofe.

Dog! Hvad synger jeg herom, jeg selv har ingen Viv! O!

A Tempo.

kom min Sva! kom! o kom! og bliv min Venneviv! O! kom min Sva!
 kom! o! kom! og bliv min Venneviv. Efter Bürger. R.

Hæld den, der har en Venneviv,
 Hvor han er lykkelig!
 Han ejer alt i dette Liv,
 Det sande Himmerig.
 Han blæser kun af Ondskabs Nid,
 Og Frue Fortunas Had,
 Og om han ikke har en Hviid,
 Er han dog ligeglad.

Vor Jord kan løbe eller staae,
 Kan dreje sig omkring;
 Og alting op og ned kan gaae,
 Han ændser ingen Ting.
 Og truer det med Regn og Blæst,
 Han siger froe: kom an!
 Du gjør kun Vind, min gode Blæst,
 Og Regnen giver Vand.

Al Modgang agter han som Slud,
 Er frie og frank og froe;
 Og synger glad udi sin Gud,
 In dulci Jubilo;
 Og ingen Skjæbne er saa barsk,
 At den ham skræmme kan,
 Og han er flink, og frisk, og karsk,
 Og rask, som Fisk i Vand.

Og han er ædel, from og viis,
 Trods nogen Stoiker;
 Og drømmer sig i Paradiis,
 Alt med sin Hjertens kjær.
 Kort, ingen Tunge sige kan,
 Hvor lykkelig den er,
 Der sige, eller synge kan,
 At ham hans Viv har kjær.

»Hæld den der har en Venneviv«. *Tredive Viser og Sange komponerede for Klaveret af Concertmester I. Pleyel, Kbh. u. årstal, s. 10.*

Levende.

O hul, de Vaar velkommen vær! see, al ting helser dig! den hele Skabning er du tier; men

ingen meer end mig.

Vaarsang.

Efter Høley.

O hulde Vaar velkommen vær!
 See, alting helser dig!
 Den hele Skabning er du tier;
 Men ingen meer end mig.

Dig helser Fæen fra alle Lær,
 Og Lærken høit i Luft;
 Dig elsker Engens Blomsterher
 Sin vellystige Duft.

Sin Galsdragt er Mærken i,
 Og Lunden prøder sig,
 En rullendstemmet Symphonie
 Opføres der for dig.

Dog vær du uden Salage
 Et høit saa tier for mig!
 O hulde Vaar! du Lulde see
 Hoor høit hun elsker dig.

O Vaar! saafnær du nærmer dig,
 Saa glad, saa glad hun er!
 Og jeg ser hende lykkelig,
 Thi har jeg dig saa tier.

R.

Anhang 9

„O fordum elskte Steder.“

J. A. P. Schulz (1784).

Largo.

2.
Her gik jeg tidt med hende,
Som nu jeg mistet har;
Her lærte jeg at kjende,
Hvad Livets Lykke var.

3.
Hvor ofte vi henrykte
Gik gennem denne Lund!
Hvor tidt min Haand hun trykte,
Hvor glad, hvor øm var hun!

4.
Hvor tidt jeg løb at plukke
Markblomster her til dig!
Og naar du fandt dem smukke,
Hvor var jeg lykkelig!

5.
De er forbi de Dage,
Nu martrer Mindet mig;
Jeg evig skal beklage,
At jeg var lykkelig!

R. F. Kobbek (1792).

»O fordum elskte Steder«. Schulz, se anhang 8. Her gengivet efter Berggreens *Sange*, se heri anhang 3, s. 17.

Noter

1. Hans Kyrre: *Knud Lyne Rahbek, Kamma Rahbek, Livet paa Bakkehuset*, 2. udg., Kbh. 1929, s. 76. Synspunktet fastholdes flere steder, f.eks. s. 87, hvor der tales om »Rahbeks umusikalske Øren«. Bogen blev præmieret 1914 som den bedste besvarelse af en offentlig udsat prisopgave.
2. Carl Thrane: *Fra Hofviolonernes Tid*, Kbh. 1908, s. 206.
3. Se f.eks. Karl Clausen: *Dansk Folkesang gennem 150 år*, Statsradiofonien 1958.
4. Rahbeks opgør med italiensk operakunst kan f.eks. studeres i *Den danske Tilskuer* nr. 93, 1793. Hele nummeret er viet et humoristisk »Musikalsk Reskript for den hellige Cecilie«, hvor damen får tørt på. Den anonyme forfatter er utvivlsomt Rahbek. Om forholdet mellem skuespil og opera, se f.eks. K.L. Rahbek: *Erindringer af mit Liv I-V*, Kbh. 1824-29 (i det følgende: *Erindringer plus romer- og sidetal III*, s. 83-87).
5. *Erindringer I*, s. 15.
6. Note 5.
7. *Erindringer I*, s. 47-48.
8. *Erindringer I*, s. 128-29.
9. *Erindringer I*, s. 330.
10. *Erindringer I*, s. 329-330. Charlotte Louise Iversen (1752-83) var datter af kantor ved Vor Frue latinske Skole Johannes Erasmus Iversen. Hun blev 1782 gift med teologen P.D. Bast. De nævnte sange »En Edderfugl var haardt i Klemme« og »Liden Gunver«, begge fra Johs. Ewalds *Fiskerne*, blev komponeret af Johann Hartmann. »Rungsteds Lyksaligheder« blev bl.a. komponeret af Michael Rosing, hvis melodi er gengivet i *Musik og Forskning* 7, Kbh. 1981, s. 189.
11. Rahbeks forbilleder var bl.a. Sulzer, Eschenburg og især Lessing. Se P.L. Møllers æstetiske Aarvog *Gæa*, Kbh. 1847, s. 11-47. Her citeret efter særtryk: *Rahbek og Bakkehuset*, Bakkehusmuseet 1984, s. 33.
12. *Erindringer I*, s. 285.
13. Note 11, særtryk, s. 37. Her beskrives Rahbeks »mageløse« hukommelse m.h.t. sprog, litteratur og mennesker. E.C. Werlauff (1781-1871), der citeres, havde kendt Rahbek personligt.
14. *Erindringer III*, s. 95-96.
15. *Det almindelige Danske Bibliothek*, bd. 3, Kbh. 1778, s. 93-95.
16. *Erindringer I*, s. 280.
17. Se *Knud Lyne Rahbeks Ungdomskærlighed*, »Fra de Skjønne Følelsernes Tid«. Memoirer og Breve XV, Julius Clausen og P.Fr. Rist ed., Kbh. 1911.
18. *Den unge Darby*, Kbh. 1780, s. 6.
19. Note 17, s. 3, 5 og 52.
20. *Erindringer I*, s. 93-94.
21. *Erindringer IV*, s. 226-27. Af de her nævnte digtere var Ewald, Pram, Thaarup, Brun og Lund alle venner eller bekendte af Rahbek. Florian er en samtidig fransk »hyrdedigter«, hvis roman *Stella*, Rahbek havde oversat. Den norsk-danske Chr. B. Tullins digte blev udgivet af Rahbek.
22. »Poeter roste mangan Gang det stille Liv paa landet«, 1780, str. 4. Her citeret efter V. Faber og C. Møller: *Sang og Klang II*, Kbh. 1873, s. 22.
23. »Et Forsøg til Caroline Frederike Halles dramatiske Biographie«, *Lommebog for Skuespilyndere*, Kbh. 1788, s. 270.
24. *Tredive Viser og Sange komponerede for Klaveret af Concertmester I. Pleyel*. Udgivne med danske Texter ved K.L. Rahbek. Trykt i Kbh. uden årstal. Antagelig er de kommet i 1790'erne. 1791 var Caroline Wal-

- ter, nu Carolina Müller, på besøg i Kbh. Ved en fest for hende skrev Rahbek en hyldesang. *Erindringer IV*, s. 124-25.
- 25.»Hiemvee eller Vinteren 1783«, *Poetiske Forsøg*, Anden Deel, Anden Udgave, Kbh. 1802.
- 26.Note 11, særtryk, s. 34. Endvidere P.C. Zahle, ed.: *Knud Lyne Rahbek og hans Samtid*, Kbh. 1860, s. 120 (af Steffens).
- 27.*Erindringer II*, s. 343.
- 28.Note 26, Zahle s. 130-31.
- 29.*Erindringer I*, s. 32-33.
- 30.*Erindringer I*, s. 324. Om Bast, se note 10. Henrik Gerner (1742-87), skibskonstruktør og medstifter af Konstruktionskolen på Holmen, et »ædelt, uegennyttigt Menneske«. *Dansk Biografisk Leksikon VIII*, Kbh. 1936, s. 44.
- 31.Th. Topsøe-Jensen: *Dansk Biografisk Leksikon X*, Kbh. 1936, s. 657.
- 32.A. Arnholtz: *Lille dansk Sangleksikon*, Kbh. 1951, s. 52. Her er sangens udgivelsesår fejlagtigt opgivet som 1787.
- 33.Note 32.
- 34.Rahbek stod selv for denne ensretning af omkvædet. Se *Danske og Norske historiske Mindesange*, udgivne af Rahbek, Kbh. 1810, s. 69, og *Sømands Tidsfordriv eller Ny Samling af Orlogs- og Sømandssange*, udgivne af Rahbek, Kbh. 1829, s. 26.
- 35.Note 26, Zahle s. 228-29.
- 36.*Danske og Norske historiske Mindesange*, Kbh. 1810. Heri en sang om Frederik III og hans Kiøbenhavnere, og en om Frederikshald og Karl XII, s. 46 og 104.
- 37.*Erindringer I*, s. 373 og 387. Brudgommen var Rahbeks nære ven, juristen C.M.T. Cold.
- 38.F.J. Billeskov Jansen: *Danmarks Digtekunst II*, Kbh. 1964, s. 57. Se her om klubaftnernes forløb.
- 39.Note 11, særtryk s. 17.
- 40.Note 26, Zahle, s. 129-32.
- 41.Note 26, Zahle, s. 204 og 228.
- 42.Se f.eks. V. Faber og C. Møller: *Sang og Klang I-II*, Kbh. 1873, der bringer en lang række Rahbek-viser. Fra vor tid kan nævnes *Danske viser*, Henning Elbirk og Viggo Kirk ed., Egtved 1971, der bringer tre Rahbek-sange.
- 43.Herluf Jensenius: *Lige ud ad Landevejen*, Rhodos u. årstal, s. 36.
- 44.Note 38.
- 45.*Erindringer IV*, s. 214-15.
- 46.*Erindringer I*, s. 93.
- 47.A. Aumont og A. Collin: *Det danske Nationalteater*, Kbh. 1899, s. 366.
- 48.Note 47, s. 250.
- 49.*Den Danske Tilskuer* nr. 93, Kbh. 1793, s. 742-43.
- 50.*Erindringer III*, s. 75-76.
- 51.*Erindringer II*, s. 87.
- 52.Thomas Overskou: *Den danske Skueplads*, Kbh. 1860, s. 102.
- 53.*Erindringer III*, s. 88.
- 54.*Erindringer III*, s. 211.
- 55.*Sophie Braunek*, Kbh. 1779, s. 181, Sophies vise »En Rose blandt Roser skøn«.
- 56.Nils Schiørring: *Musikkens historie i Danmark*, Kbh. 1978, s. 99.
- 57.V.C. Ravn: *Festskrift i Anledning af Musikforeningens Halvhundredaarsdag*, Kbh. 1886, s. 122 og 130-31.
- 58.*Viser og lyriske Sange satte i Musik af Frederik Ludewig Æmilius Kunzen*, Kbh. 1786, forordet.
- 59.*Viser og Sange af Hr. Capelmester Schulz udgivne med danske Tekster af K.L. Rahbek*, Kbh. 1792, efterskriftet. Om den tyske kritik af Rahbeks tekster og Schulz' forsvar, se Carl Thrane: *Fra Hofviolonernes Tid*, Kbh. 1908, s. 206-7.
- 60.Schulz' artikel stod bl.a. i *Minerva*, febr. 1790, s. 254. Om dens betydning for musikundervisningen, se Jan Maegaard: At give hensigtsvarende undervisning i musik. *Festskrift til Gunnar Heerup*, Egtved 1973, s. 11-14.

61. *Den Danske Tilskuer IV* nr. 97, Kbh. 1792, s. 771-72. Artiklen er med overvejende sandsynlighed skrevet af Rahbek selv. S.å. stod der en artikel »Om vore Folkesange, og især om Zinklars Vise«, igen rimeligvis af Rahbek selv, i *III*, nr. 22, s. 169-76.
62. *Poetiske Forsøg*, Anden Udgave, Anden Deel, Kbh. 1802, s. 169.
63. *Erindringer V*, s. 268. Lykønskningssangene er ikke mellemaktsmusik i *Peters Bryllup*, men danner afslutningen på 1. akt. Citatet her stammer fra de afsluttende korstrofer.
64. Paul V. Rubow: Knud Lyne Rahbek. *Dansk Biografisk Leksikon XIX*, Kbh. 1940, s. 66.
65. Anne E. Jensen: *Rahbek og de danske digtere: I anledning af Rahbeks 200 års fødselsdag den 18. december 1960*. Udgivet for Bakkehusmuseet af Historisk-Topografisk Selskab for Frederiksberg 1960.
66. Citat fra »Sangens Priis« af Rahbek, *Sange for Ungdommen af begge Kjøen til brug i Kjøbsted- og Landsbyskoler*, Jens Andreas Brammer ed., Kbh. 1815, nr. 95.

Summary:

The article is about the Danish author *Knud Lyne Rahbek* (1760-1830) and his relations with music.

Rahbek was from 1809 to his death a member of the board of the Royal Theatre in Copenhagen. He was opposed to the Italian opera, partly because he did not care for its esthetics, partly because he feared a spreading of the operatic genre at the expense of the play.

Rahbek's attitude to the Italian opera has made posterity describe him as »having no ear« (note 1). Besides he has been accused of »detesting« the singspiel which was greatly succesful at the Royal Theatre during the last decades of the 18th century (note 2). From Rahbek's memoirs (note 4) it is shown that from his youth he was fond of singing and appreciated both the French and the Danish singspiels. J.A.P. Schulz was his ideal of a composer, and he published a volume of Schulz-songs with Danish translations.

Rahbek wrote a very great number of lyrics, both original and translated ones. In the article some of his original drinking songs and examples of his words to music by J.A.P. Schulz, F.L.Æ. Kunzen and I. Pleyel are gone through. For the songs referred to see appendix 1-9.

(Arne Pedersen)